

HATÁRSZÉLI

POLITIKAI HETILAP

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL 7 ÓRAKOR.

Felolós szerkesztő:
MAGYAR BALINT

Szerkesztőség: Rákóczi-ucca 3. sz. Kiadóhivatal: Teleky-ucca 5. sz.

SZILÁNKOK.

KATHOLIKUS NAGYGYÜLÉS van Magyarországon, talán a nyolcadik, talán a kilencedik a maga nemében. A kath. nagygyűlések mindenkor a demonstrációk jellegével bírtak, amelyeknek célja volt, hogy megmutassák a katolikus tömegek erejét, a katolikus szellem hatalmát. Fájdalom, a régebben felvonultatott erők soha sem léptek aktivitásba, a katolikus szellem sohol sem foglalta el az öt mezőletti pozíciókat, a felszúrt energiák elszívórogtak a pártpolitikában és a közéletben továbbra is a liberalizmus maradt a — méltóságos ur. A netán megmozdultok legelső megmozdulásaira a „Pesti Hírlap”-ok azonnal rácsúfolták a klerikális bolygót. Az ellenséges szellem nemcsak a katolikus hitéletnek, hanem a magyarságnak is ártani akart ezzel és valóban ártott is. A valláson keresztül szurt török a magyarságot is pusztították, irtották. Tudták, hogy a templom az, ahol a magyarság egy-egy szent István király napon, egy-egy Boldogasszony-ánnyal énekel meg ösztentáncokkal és kilencszáz esztendő testvér szeretettel összejelkezik. Ezért támadták a dogmákat, a hitéletet, a templomot, ezért ingerelték egymás ellen a katolikus és a protestáns magyart és — elértek céljukat. Elérték, mert a magyarság kereszténységéből hiányzott a cselekvés, az aktivitás ereje, mellyel meg tudta volna törni a liberalizmus leghevesebb rohamait is. Reméljük, hogy a magyar katolikuság most már nemcsak az oltárt akarja szolgálni és nemcsak demonstrálni akar, hanem a nemzeti missziót is vállalja. Egy rohammal bevett állást kell most megtartania és kiépítenie. Az első kábulatából már-már ábredező ellenség a liberalizmust sem szabad többé uralomhoz engednie. Aktív, igaz harcra! A belső halálharcnak nem lehet örök letörőtte és új vesztesé mindig a magyar! Lengyelország háromszáz éves elnyomatása alatt csak annak köszönhetette, hogy életben maradt, mert legalább a katolicitásban egységes maradt. A magyarság is csak kereszténységében remélhet husvétí virradást!

*
RÁKOSI JENŐ ötvenéves írói jubileumát fogják ünnepelni a magyarországi liberálisok. Fáj nekünk, de azokhoz kell csatlakoznunk, akik nem fogják ünnepelni Rákosi Jenőt. Rákosi Jenő a kilencszáz éves elszűdösítő a „Budapesti Hírlap”-on, amely a keresztény magyarság érdekében indult el egykoron. — A hitlen elhagyás brutalitása volt az, hogy a zsidókra dobott magyar értelmiséget éppen az a lap nem támogatta végső túsajában és nem támogatta a kommunizmus bukása után, amely a tiszsaeszlári pör alkalmával annyi kemény igazságot mondott ki védelmére és főlébesztésére! A hitlen elhagyásra legjobb esetben közönyösséggel válaszolhatott a magyar. A pártalan harcokat megharcolt, a talentumok talentumaival megállított öreg vezért ünnepeljük azok, akik most meg vannak elégedve vele! Mint ahogy azok is ünneplik!

— **Hirdetmény.** A csehszlovák kormány 1920. évi október hó 12-ik napján kelt rendelete alapján megtörténik a lebélyezett bankjegyeknek csehszlovák államjegyekre való beváltása és pedig 1920. évi október hó 20 — 25 napján. A fent megjelölt rendeletnek a törvények és rendeletek gyűjteményében való kihirdetésétől kezdve a lebélyezett bankjegyek elvesztett törvényes fizetési eszköz jellegét azon a területen, ahol eddig még érvényben voltak. Egyedül pénznemük gyanánt a csehszlovák korona fog tekinteni. Az érdekelteknek ajánljuk az erre vonatkozó falragasz átvételét.

Gyűztek a keresztényszocialisták

a vasárnap lefolyt ausztriai választásokon. Ezzel a keresztény munkásság világszövetségének megalakulása kilép a tervezetéseik világából, máris annak valóságáról gondolkozhattunk. Átgondolunk ezer gondolatot, átérzünk millió sok érzést. A gondolataink akörül forognak, hogy milyen lesz a keresztény munkásság világszövetségének áramlata vagyis képe. — milyen lesz a karja, vagyis ereje, milyen lesz a lába vagyis mozgó gyorsasága, általában milyenné fejlődhetik ki és meddig kell várni a tökéletes kifejtésig stádiumig? Aztán önkéntlenül is összevetjük, összehasonlítjuk a keresztény munkásság eme világszövetségét a materialista szocialisták internacionáléjával és észükbe jut, amit a szocialisták internacionáléjának egy másik szervezetével való összehasonlításánál olvastunk. Ugyan mi volt az? ... Egy kicsit hosszú, de leközzöljük az ott olvasott gondolatokat, melyek a következők:

„A szociáldemokrácia igaz-vevő zsidó elgondolás produktuma. A szociáldemokrácia a zsidó fejelem alatt működő tömegjárulás. A zsidó évszázadokon át jogfosztottnak érezte magát; a zsidó lélek gondolatokba még most is tele van az évezredek rabszolgaság fogalmaival. Ő amikor szóhoz jut, ösztönösen rabságot angyel. Amikor uralomhoz jut, önkéntlenül olyan ur akar lenni mások felett, mint amilyen ur volt ő felette a Fáraó, a császár vagy a zsarnok. Igenis: amikor szóhoz jut, önkéntlenül is rabszolgaságot emleget. A mostani világhoz képest a háború előtti élestandard határtalan magasságban állott. Tagadhatatlan, hogy akkor a munkás a javak, sőt a jogok tekintetében olyan állapothoz ért, amelyben ma aligha érezheti magát. A személyes szabadság teljes jogában állt; mehetett sétálni, elindulhatott újfélben is az utcán, törvény előtti joga és egyenlősége meg volt és szent volt, gyermekeit olyan iskolába járathatta és az a nevelés, amivé akarta. A szolgaságnak nyoma sem volt, a zsidó vezetőben meglapuló ósrégi rabszolgalélek mégis ezt a jelszót találta ki: „Jogot a népek”. Ez rögzítette le a munka gyűlöletének fogalmát olyan hevességgel, ahogy csak a rabszolgások unokái gyűlölhették a munkát, noha a gyűlöltőt tett gyári munkát megint csak a rabszolgasorsból felszabadult zsidó utódok ismerették meg a munkással. Tehát már a kiindulás, az első jelszó igaz-vevő a régi zsidó elgondolása a marxista szociáldemokráciában. De azt kell mondanunk a további lépésekről is. A marxista szociáldemokrata szervezetben az ellenmondás nélküli tömegfegyelmesség dominál. Az egyének sulytalan porszemként kell az együttesben elhelyezkednie a személyes érték minden igénye vagy elismerése nélkül, mint egy számnak a maga rabszolgai szürkességében. A szociáldemokrata népszervezet minden akaratnyilvánulása tömegfelvonulásban nyilatkozik, aminek rabszolgáiból látványosságát a fáraók kora óta emberi szem aligha látott. Aki a tizes sorokban felvonuló névtelen tisztes tömegek hatánesszékét kitalálta, az a zsidó visszaalmodta magát hat-ezer esztendővel az ősegyiptomi galúgik. A keresztény munkásság világszövetsége nem abból indul ki, hogy jogtalanságot hazudjon ott is, ahol nincs, de hogy megtanítson a joggal élni. Nem veszi el az egyén kezdeményező, kritizáló szabadságát, nem állít fel tüntető tizeket, akik egyenként, a vezérnek sokszor kárhözátandó és magukba átvett gondolatát lüktetik vissza, de az ősszesek, a tizek nevében elkövetendő kultúrátlan tombolást sem engedik meg. Mindenki felelős lesz tetteért és senki sem szökhetik meg, ha bünt követelt el: a keresztény munkásság világszövetségének internacionáléja abban is inter-

ELŐFIZETÉSI ÁR
helyben hazhoz szállítva, vidékre postán küldve:
Égész évre 36 K | Negyedévre 9 K
Félévre 18 K | Egyes szám 80 f.
Külföldi előfizetéseknél a postabér megterítését kérjük.
Hirdetéseik díjazásának szerinti. — Müller-Verlag.
A hirdetések díjazásának szerinti. — Müller-Verlag.
TELEFON SZ: 37.

UJSÁG

nacionálé lesz, hogy a társadalom ellen vétők mindenütt büntösknek fognak tekinteni”.

Olaszország és Magyarország keresztény parlamentjei után jött Ausztria keresztény parlamentje. A nagytánt és a kisánt után a keresztény munkásság ántantja. Meglátjuk, hogy ez a harmadik ántant fogja beírni nevét a történelembe!

Mert ez az ántant senkinek sem lesz ellensége, csak a munkásság és az erkölcs ellenségeinek, a hatalomvagnak az egyéni önző célok-
nak és a hűségiségnek.

Anglia munkássága a legrövidebb idő alatt csatlakozni fog.

Angliában a kartista mozgalom elgyöngülése után már a múlt század ötvenes éveiben jelentkezik a szocializmus. Lángeszű gondolkodók és írók hirdetik, mint Carlyle, Kingsley, Maurice, Ludlow stb. Hirdetik, hogy: „El az individualista világnézettől egy keresztény szociális társadalmi fejlődés felé.” Hirdetik nemcsak a közös jogokat, hanem a szociális kötelességet, nemcsak az anyagi javak, hanem az embertársi szeretet és az ideológ szükségét. A gazdagokat és a hatalmon levőket csak a keresztény szocializmus uralom vehetőzheti ki a romlottságból a kivételzetek megromlása nélkül.

Az ige testé lesz, ha még nagyon sokan nem is akarják elhívni, ha még annál többen kritizálják is: az új társadalmi élet iránya a keresztény demokrácia!

Keresztény író-e Szabó Dezső?

Pesti lapok után az U. K. föltette nálunk is a kérdést: keresztény író-e Szabó Dezső?

A keresztény lapok azt mondják, hogy nem az, bárha még lehet. Azt mondják, hogy könyvének más nyelvre való fordításának sem örül-
nének, mert abból a magyart furcsán ismernek meg. De azért mégis azt mondják, hogy — Szabó Dezső nagy érték és nagy író.

Ugyanaz a Katolikus Élet, amelynek egyik megállapítása, hogy Szabó Dezső nem keresztény író ugyanaz a Katolikus Élet írja róla a következőket:

„Szabó Dezső regénye az új honfoglalás bölcsőjénél áll és összeköti alakjaiban a múlt irodalmának utolsó mohikájá gyanánt a dekadens litteratura emlékeit az új baba új végvályára egy magyarabb, sőt kizárólagosan magyar irodalom után. Az ő regényében egyesül a mult szegyeteljes lezüléséből való kikívánczolás a jelen renyételjes perspektívájával s így a két korszak határán állva — hogy saját szavait használjam — Szabó Dezsőbe hullottak bele mindazok a várakozások, melyeket a csödből kikeményő Magyarország a jövő magyar irodalmához fűzhet!... Szabó Dezsőt nagyszerű írói képességei a magyar irodalmi termőföld aratóinak bandagazdájává predesztinálják s nagy tehetsége első helyet követel magának ott, ahol írásművészetről van szó”.

Egyébként Szabó Dezső most adta közre irodalmi és társadalomfilozófiai tanulmányának két kötetét. Az első kötet élén a magyar fiatal-sághoz intézett levelében teljes őszinteséggel megajrozza saját szemléletének pályáját, vallja, hogy minden, ami sub specie aeternitatis szép, vagy nemes, az mind és mindig csak a nagy lelki egységek termése, hogy a katolicizmus az embertörténet legnagyobb csodája, hogy a kereszténységnek kell az örök emberi forradalom élén állania, vallja, hogy mindig ezt vallotta, bár közben éppen keresztény részről sokszor dacossá tették. Ir egyebet is, Ungvárról is ir, de most elég ennyi.

Aki a kérdést itt is felvetette, elmélkedjek rajta, hogy kicsoda és mitcsoa az a Szabó Dezső?

Az iparostanuló-ifjúság érdekében

A napokban egy apátlan-nyátlan, valamikor jobb napokat látott és középiskolába is járt 14-15 éves ifju jött el hozzánk és megható módon előadta kérését: segítsék hozzá, hogy gépész-tanuló lehessen. Senkije sincs a nyáron át úgy tartotta fön magát, hogy pásztorának állt be az egyik felvidéki községben. De ő mindenképen iparos, gépész szeretne lenni, azért most lejtött a vonattal... vissza nem mehet, télére nem kell pásztorfia... És itt senkije sincsen... Sápadt, lerongyolódott, látszik, hogy sokal nélkülöz.

Megesett a szívünk a kis árván, de nemcsak az ő sorsa miatt, hanem az állapotok miatt szomorodtunk el. A középkor társadalmi szervezete gondoskodott a benne elhelyezkedni akaró egyénekéről, akár a földművelés, akár az ipar terén akartak közreműködni a maguk boldogságának megszerzésén és az állami vagyon gyarapításában. Az egyéneket felszabadító új kor és a gazdasági és társadalmi élet teljes szabadságát megvalósító legújabb kor nem tudta biztosítani a dolgozó és dolgozni akaró tagjainak az emberi méltóságnak megfelelő életet. A társadalom szervezése megváltozott. Minden inog, mozog, szakadozik, semmi sem biztos, ezért nincs vállalkozás, nincs nyersanyag, nincs munka, vagy munkakérv... a kisipar terén különösen a halál angyalai járunk... a mesterek ezer és egy ok miatt nem vállalkozhatnak tanulót és a fenti eseményhez hasonló események naponként ismétlődnek meg.

— Mesterséget akarna tanulni a gyermek, de nincs, aki tanulónak elvállalja.

— Elvállalná, de kosztot és ruhát nem adnak, úgy pedig hogy jöjjön be faluról.

— Félnék tőle, hogy nem fog bevállalni, hogy elomlik, hogy az ifjunktások között a ház ellenségévé fog kifejlődni stb. stb.

Ilyen és hasonló megjegyzések jellemzik a mai iparosélet belső világát és magyarázzák meg annak szomorú külsejét, valamint azt is, hogy miért nem lehet iparos tanuló, lakit pedig az Isten is annak teremtett.

Hát addig is, amíg a kisipar terén beáll az a helyzet, amely a korszellem-kivánta bizonyos átalakításokkal alkalmas lesz a tanulóknak a régi nagyobb számban való elhelyezkedésére, — addig is, amíg a nagyipar terén megszületik egy becsültes munkásalkotmány; — a mi szerepünk addig is az, hogy az „embert”, azt az iparos pályára hivatott kis „emberkét” védjük, segítsük és készítsük elő az élet útjára.

Ebből a szempontból vetjük fel a keresztény ifjunktások otthonának kérdését.

Miért kezdjük azzal, hogy „keresztény”? Miért ismét a felekezeti esztergályos? — kérdezheti valaki.

Azonnal megfellelünk. Amikor az a kisfiu bejött hozzánk, éppen nálunk időzött az Ungvári Közlöny szerkesztője. Meghallgatván a kisfiu beszédét, ezeket jegyezte meg: „Nálunk zsidóknál ez elő nem fordulhat. Nálunk minden ilyen ifju pártfogásban és segítségben részesül. Ebben a városban kb. 130 gyermek tanul ipart, kereskedelmet, iskolát, vagy készül másképen az életre a pártfogó hitsorsosok jószágából. Rendesen 7 család fog össze, hogy egy-egy gyermeket felneveljen és fel is nevelik, embert csinálnak belőle.”

Hát azért kell keresztény ifjunktások intézménye otthona, mert csak a keresztény ifjunktások nem várhatnak segítséget az egyes keresztényektől. Másodszor pedig azért is kell itt a vallásos jelleget kidomborítani, mert itt csak a vallásos emberek segítségére és jóindulatára, valamint vallásos egyesületek támogatására lehet számítani. Egy vallásos intézménytől pártfogott és nevelt tanulókat nagyrészt keresztény és vallásos iparosaink is nagyobb bizalommal és szívesebben fogadják.

A mi indílványunk az elmondottak alapján az, hogy valamely keresztény intézménynek, pld. a Kath. Legényegylet vagy a Ker. Szoc. Párt tűzze ki céljául, hogy a saját otthonában vagy esetleg a Patronage házában, amely a keresztény népkönyvtárral kapcsolatos, felállítja a keresztény iparos tanuló otthonát. A szükséges képest a tanuló (a vállalt iparos által fizetendő havi bérért) lakással és étellel együtt látna el s mondjuk a ker. szoc. varroda által ruháskészítést is rendben tarthatná. A lakás és étellel szemben kívül gondoskodni kell testi-lelki egyéb javairól. Az iparos tanuló otthonát valóságos „otthonnak” képzeljük el, hivatásos nevelővel az élén, „otthonnak”, ahol a szegény ifjak valóságos szülőhelyetteshez jutnak, s amely otthon felelőtlene a családi tűzhely hiányát is.

Az otthon házirendjébe a tartandó előadások illetve előadás-sorozatok is szerepelnek. Egyéb szórakoztató előadásokat maguk a tanuló ifjak is tartanának. Az „Otthon” vezetőségének gondja volna rá, hogy angol és német mintára az iparostanulókat a művelő osztályok fival együtt

vegyenek részt játékokban (football) cserkészmozgalmakban és így a társadalom messze álló rétegei kapcsolódhatnak. Szemlél szemben való beszélgetéssel a társadalmi osztálykülönbség nem látszik olyan áthidalhatatlannak.

Ha egységes, szervezett élő társadalmat akarunk, kezdjük meg annak építését ott, ahol annak élete kezdődik: az ifjúságnál, az iparos ifjúságnál is!

Az erdészet.

Szó sincs róla, szép pálya az erdészet. A természet ölet járná vállra vetett fegyverrel, de egyben nehéz is s nem kis tudás kell hozzá.

A magyar erdészet átvételével azonban elűnt a régi szép munka s a még megmaradt erdészek helyzete sem az ma, ami volt öt évvel ezelőtt. A régi, szakiskolát akadémiát végzett kőpróbal erdészek helyett még képzettebb egyéneket hoztunk. Hogy ne menjünk messze, vegyük csak a zugói kirendeltségi pénztárnoknak esetét.

S a többi családok embereket, kik hosszú, becsülettel szolgálataikkal kiérdemelték a jobb helyeket, most mind áthelyezték a verhovinák fatomyos hazájába

Azon régi magyar erdészek, kiknek földilletményük van, hatósági listellátásban nem részesülnek. A régi hivatalnokok fizetése 800 K

A csehek pedig:
Tiszta, egészséges nagy lakás.

Az erdőgazgatóság boltjából 14 kg. fejadagban számított liszt. Fizetésük a napi 30-40 K. pórlékkal 1500-2000 Kc.

A multkorában gyűlést tartottak a cseherdészek, amelyen tiltakoztak, hogy a szakiskolát végzett erdészek altszti rangban legyenek a cseh altsztekkel. Követelték, hogy a magyar altsztek csak, mint szolgák szolgálhassanak, míg az ő címük erdész legyen, havi 800 K. fizetésük napi 40 K. pórlékkal legyen felemelve. (A csattanó a dologban az, hogy egynek sincs erdész-iskolai végzettsége.

Még csak egyet hozok fel, ami igen érdekesen jellemzi mely gondolkodásukat:

Ökemenccről szeptember elején áthelyezték egy fiatal erdészt Berecsényfalvára. Egy hét múlva rá kap egy epistolát, melyben Sólakra van áthelyezve. Tíz nap múlva jön a harmadik, melyben már Malomrét szerepel.

Z. Oszkár.

Lenin megvesztegette a francia szabadkőműveseket.

A párisi *Libre Parole*-ban Louis Terinac tollából egy leleplezés jelent meg, mely szerint Lenin megvesztegette a francia szabadkőműveseket.

Eddig nem ismertük a francia szabadkőműveség viszonyát a bolsevizmushoz és abban a véleményben voltunk, hogy kétség kívül mely ellentét van közöttük.

Most azonban úgy értesülünk, hogy a közelmultban jelentős változás állott be a francia szabadkőművesek felfogásában. Ez a változás nem eszméi fejlődés, hanem egészen más okok eredményeként mutatkozik. 1919. decemberében a párisi Nagy-Oriens ülésein előlékö Corneau „testvér” a bolsevik nagylelkűségéről beszélt, melylyel a Nagy-Oriens iránt viseltetek. Az elnök kimerítő előadása után Mille „testvér” meghatótan mondott köszönetet a bolsevikieknek, akik anyagi támogatással lehetővé tették a párisi rue Cated-n található szabadkőműves „templom” tartozását.

A párisi szabadkőműveseknek régi gondja volt ennek az épületnek a restaurálása. Legutóbb Clemenceau ellenjelöltje, a szabadkőműves Pams igért megvásárlása esetén 200.000 frankot erre a célra. Most Lenin guruló rubelle fedezi a költségeket. Nem kétséges, hogy a párisi Nagy-Oriens „nagylelkű” ajándékot, pénzt fogadott el a bolsevikiektől.

Figyelemre méltó, hogy az ajándékozás óta a francia szabadkőműveség páholyai belül az ellenkező testvérek között lelkes propagandát folytattak a bolsevikiek mellett. Ez a propaganda természetesen a legnagyobb óvatossággal történik, mert „Huart” testvér szerint a legkisebb

tapintatlanság a bolsevik-ellenes testvérek kiválasztását maga után. Egyes páholyok így is ellenszegültek, de Lenin rubeljeinek híre mégis mindenütt megtegte megnyugtató hatását, nyílt lázadásra nem került sor s az óvatos Nagy-Oriens egyelőre körirataiban csak a bolsevizmus tanulmányozására szólítja fel tagjait. Egyes szabadkőművesek azonban nyíltan állást foglalnak az orosz tanácsköztársaság mellett, így Marcel Sembath kijelentette, hogy a szabadkőműveség nagy hibát követne el, ha az „elnyomott” Oroszországnak nem nyújtana segítséget és védelmet.

A kocka el van vetve, a rubel gurult, a „nagyívű ajándékozó”, Lenin mellett megindult a mozgalom. A Socialiste Francaise-nak sikerült a Fidelité, Jean Jaures és a Francisco Ferrer vezetű páholyokat bolsevik rokonszenveire hangolni. Ezáltal pedig gurul a rubel, nemcsak a szabadkőművesek dolgoznak a bolsevikiekért, hanem a bolsevikiek is dolgoznak a szabadkőművesekért. Ezekről várnak mindent, ezektől várják, hogy Franciaország béketárgyalásokat kezdjen Szovjetországgal.

Holis Pál és Bihary Ferenc kiszabadultak a fogságból.

Holis Pál munkácsi vagyonos kereskedőt és Bihary Ferenc tanárt 1920. nyarán az ungvári csehl. hadbírósg fogszába vetette, mint a csehszlovák hadsereg biztonságának veszélyeztetésével gyanúsított embereket.

de hogy Holis és Bihary személyében ártatlan embereket vádoltak be, az kisült a mult szombaton tartott főtárgyaláson, ahol Holist és Biharyt szabadlábra helyezték. Holis és Bihary majdnem négy hónapig voltak a vizsgálati fogságban. Ha nem az a mindenre tekintő, okos hadbíró vezetű a tárgyalást, akiknek Wimmel hadbíró alezredes ismertük, talán soha sem jöhetett volna nyilvánosságra ártatlanságuk.

Holis arra nem igen figyelt, őt az érdekelte, hogy őt, mint a Holis és Závoraček kiviteli céget keresik Lengyelből.

Bihari az összes kérdéseket, amelyek az álnévre, a fegyverekre stb. vonatkoztak csodálkozva hallgatta; kijelentette, hogy ő ezt a dolgot nem érti, az emberek eltávazása után kijelentette, hogy fel fogja őket jelenteni, evégből nevüket is beirta a jegyzőkönyvbe.

A főtárgyaláson minden kiviláglott. Juszkovics ügyvéd védelme után a vádlottakat szabadlábra helyezték és mi, bár ugyan fájlaljuk, hogy két testvérünknek ilyen sokáig kellett várnia az az igazságra, mégis örövendük, hogy a feljelentők gonoszága a katonai bírák tárgyilagossága következtében mégis csak kudarcot vallott.

— Az Ált. Fogy. Ért.- és Hitelszövetkezet értesítési: Rum osztás: Tagjaink részére családtagonként 4 deit. rumot osztunk. — Amennyiben karácsonyig egyelőre nincs kilátás rumra, ajánljuk annak mielőbbi átvételét. — Ára literenként 18.— Kor. — Mindenféle finomabb italok korlátlan mennyiségben kaphatók. — Megérkeztek női- és férfi trikók, házi cipők, női kötények, mindenféle harisnyák és kezttyűk, gyermekruhák. — Mindenféle kafeárak a legjobb minőségben kaphatók. Takaréktételeket elfogadunk. — Kamat megállapodás szerint. — Ajánljuk t. Tagjainknak, hogy rizs, só, gyufa, és gyertya szükségleteiket most szerezzék be. — Radványon 5 szoba, konyha, éléskamra, istálló és mellékhelyiségekkel álló lakást kerttel eladunk.

UJDONSÁGOK.

— **Székese gyházi új karnagy.** Papp Antal püspök a helybeli püspöki székesegyház új karnagyává, Istenről minden tagjában művészi hajlammal megáldott gesterédi Szilvay család sarját: Szilvay Uriel áldozópap, egyházmegyei alapítványi ellenőrt nevezte ki. Az új karnagy kiváló zenei és karnagyi talentum, amiről a szép múlttal bíró ungvári filharmonikus társaság volt tagjai is tanuskodnak, a beregmegei újdávidházai gör. szert kath. hívek pedig ma is hálásan emlegetik Szilvay Urielt, aki mint kezdő fiatal pap annak idején művészi színvonalú egyházi énekkart szervezett és vezetett közöttük. A határozottan tehetséges, igen szimpatikus egyéniségű és szerény ségéről közsímet karnagy működése elé tehát méltán nagy reményekkel tekintenek. Az új karnagnak már eddig is több sikerült ének-darab alkotása van a magának is igen kellemes hangja van.

— **Concordia nővér temetése.** A múlt hét szombatján elhunyt Concordia közkórházi betegápoló-nővér temetése vasárnap d. u. történt meg a kedvezőtlen idő ellenére is igen nagy részvét mellett. A temetést nagy papi segédlettel Tahy Ábriss főesperes végezte, aki a kórház kápolnája előtt felállított koporsóját valóban lelket megragadó szép beszédű búcsúztatta el. Concordia nővér áldásos működésének 41 éven át volt helyétől, a közkórháztól, annak ragályos osztályától, a nővérektől, orvosoktól s mindenekelőtt a szenvedő emberektől, kiknek képében, sebéiben Concordia nővér a Krisztust és a Krisztus sebéit szerette. A Bajorországban 41 évvel ezelőtt városunkba jött nővérek, az ottont, szülőit, testvéreket Istenről elhagyó áldozatos szeretet leányának arcaképet őly szeretetreméltóan rajzolta meg Tahy főesperes, hogy a halála által a kórházal és a nagy lelkekben igazán szegény társadalomunkat ért veszteséget lehetetlen volt mindenkinek át nem érezni és az egyszerű apácákoporsó mellett könnyet nem ejteni. Az áldozatos lelkek közül ismét elment egy. Valjón a mi korunk pótolni fogja-e, valjón születnek-e még utána jövők?

— **Házasság.** Spiegel Bella és Dr. Burger Béla szívesen látják esküvőjüket h. hó 24-én Csapon rokonságukat és jóbarátait.

— **Lapbetöltés.** Az *Esti Újság* egy másik kassai lappal együtt ismeretlen okból táviratilag betöltötték. Közlebbit még nem tudunk, de addig is konstatáljuk,

Gyűjtés a hadiövezetek, hadiárvák és hadirokkantak javára Podkarp. Rusban 1920 okt. 28-án. A szociálügyi miniszterium Prágában 13247/B. szám alatti megengedte, hogy Podkarp. Rusban a hadirokkantak, hadiövezeteket és hadiárvákat gyámolító „Negyija” (Remény) Ungváron működő irodája 1920 október hó 28-án, vagyis a csehslavok nemzeti ünnepe napján az egész Podkarp. Rus területén nagy-szabású gyűjtést rendezzen a nyomorban szenvedő hadirokkantak, hadiövezetek és hadiárvák javára. Azért — a nemes célra való tekintettel — kéri a „Negyija” vezetősége, hogy mindenki, aki meg tudja érteni a sors eme süitójainak lelki és testi életét, áldástosító filléirevel siessen az élet ezen legszeretelmesebbjének segítségére. A legesekélyebb adományokat is szívesen fogadja a vezetőség Káptalan-u. 10. sz. a. irodája. A gyűjtés e hó 28-án nyilvánosan is meg lesz tartva egész Podkarp. Rus területén. A gyűjtés eredménye, valamint a kiosztás a hírlapokban közzé lesz.

— **Kinek mennyit kell katonáskodni?** A „Ruszká Niva” írja: A 20 évesek 2 évet tartoznak szolgálni. Azok az egyének, akik 21 évesek és már 1 évet szolgáltak, még 1 évi katonai szolgálatra kötelezhetők. Azon 21 évesek, akik nem szolgáltak egy teljes évet, még 14 hónapig tartoznak katonáskodni. A 22 évesek, akik nem szolgáltak egy teljes évet, azok egy évre kötelezők, ha pedig egy teljes évet szolgáltak, akkor tartalékba helyezhetnek.

— **Az Ungvári Vadásztársulat** t. tagjai értesítem, hogy Ungdörös közszeg vadászterületét nem a társulat vette ki, s így azon a tagok nem vadászhatnak. *Medreczky*, elnök.

— **Felhívjuk** Gálóc, Koncháza, Szürte, Vajkóc, Lakárd, Sislócz, Katergény, Báfia, Mogyorós, Ungtárnóc, Kísrát, Bófalva, Órdarma, Palló közszegek érdemes előjáróságának figyelmét a lap hátlapján közölt Ungtárnóci hitelszövetkezet f. a. c. égs mérlegszámjára. Amennyiben pedig több üzletre szert ott lakik, sziveskednék kihirdetni, hogy a mérlegszámja a bíró házában megtekinthető. Ált. Fogy. Ért. és Hitelszövetkezet.

— **Halálozás.** *Becsky* Emil Ungdörös megye alispánja, később főispánja a héten Budapesten elhunyt.

— **Értesítés.** A Zemsky Hospodársrky Úfad a lakoságnak zsmial való ellátásáról gondoskodott. Két vagon tiszta disznósír érkezett, mely 46 koronás egységárban kapható. Testületek igényeiket jelentésk be a hivatalnál. Zemsky hosp. úf. d. Podkarp. Rus Užhorod.

— **Hirdetmény.** A főszámvevői hivatal közli, hogy az őszi vetőmag korlátozott mennyiségben kiutaltatott, mindazok kik augusztusban erre előjegyeztek és szűkségletük még fenn áll, az átvétel végett 1920. október 17–20-ig (hétfőtől szerdáiig) jelentkezzenek a főszámvevőnél. Vételár 100 kg.-kint 330 korona. Ungvár, 1920. október hó 15. Dr. Zselvay kormánybiztos.

* **A közönség tudomására!** A kávéházi és vendéglői árak megállapítása céljából az Uzszoraleküzdő Hivatal helyiségében h. hó 14-én megtartott ankét eredményeképpen az árak a következőképpen állapítottak meg. *Kávéházakban:* fehér kávé 1.40, feketekávé 1.—, tea rummal 3.—, tea citrommal vagy málnaszörpvel 2.30, tea minden nélkül 1.50, málnaszörp szódavízzel 1.80, vízzel 1.30, pohár szódavíz 1.50, kakao v. csokoládé 3.50, cukrászatiemény 1.70, adag vaj (2 dgr.) 1.50, 1 drb tojás lágyan v. keményre kifőzve 2.20, sonka 1 adag (10 dgr.) 10.—, szalámi 1 adag (10 dgr.) 6.60, vegyes felvágott 8.—, virsli nagy 5.75, kicsi 3.—, kenyér (5 dgr.) —30 Ké. Ezen árakhoz hozzászámítandó 5% városi adó és hozzászámítható 15 százalékos a kollektív szerződés szerint a kiszolgáltatás. Ezen körülmény azonban az árlapoknál feltüntetendő. A kávéház-tulajdonos köteles ezen ételek és italok árlapját a helység minden egyes asztalára elhelyezni és tartozik ezen árjegyzék minden példányát a városi hatósággal látamoztatni. Ezen megállapított árak semmiféle címen túl nem léphetők. A kávéház-tulajdonos felelős azért hogy a felszolgált ételek az előírt súlynak megfelelőek. Az árlapon feltüntetendők továbbá az összes felszolgált egyéb ételek és italok melyek az ármegállapításban nem foglaltak. *Vendégőben:* Levés (2.50 dcl.) 1.50

Marhahus (15 dgr.) 9.—, főzelékkel és mártással főzött feltéttel és p. (2.50 dcl. főzelék és 8 dgr. sült hus) 8.—, adag főzelék (2.50 dcl.) 4.— Ké. *Menü:* délben: (2.50 dcl) leves, (8 dgr.) sült hus (2.50 dcl.) főzelékkel, 1 adag tészta (20 dgr.) kenyér 12.— Ké. — Este: Kisebb sült (18 dgr.) kóritással, esetleg gulyás- vagy kisebb adag székelly gulyás- vagy borju pörkölt és dgr. kenyér 9.— Ké. — *Sültök:* 1 adag marhásült (12 dgr.) 11.—, 1 adag fehér sült (12 dgr.) 12.—, 1 adag leben sült (12 dgr.) 12.—, 1 adag párolt roast-beaf, nyárson sült, felsál. vadmódra, rostélyos, bélszín, gulyás, 13.—, marhásült 10.—, székelly gulyás 12.— Ké. Minden sültből kóritás adandó. Marhahusból készült „kész ételek” 13.— koronánál drágábbak nem lehetnek. — 1 adag borju-sült (12 dgr.) 14.—, 1 adag borjupörkölt 12.—, 1 adag sertés sült 14.—, 1 adag sertés pörkölt 12.— Ké. *Tészták:* 1 adag sült tészta (100 gr.) 4.—, 1 adag főtt tészta (200 gr.) 4.— Ké. *Saláták:* 1 adag uborka 1.50, 1 adag cékla 1.50, 1 adag paprika saláta 1.50, 1 adag ugorka 2.—, 1 adag fejes saláta 2.—, 1 adag vegyes saláta 2.— Ké. — *Sajtok:* 1 adag emmentáli (5 dgr.) 5.—, 1 adag lipmi 2.50, 1 adag liptoi kóritve 5.— Ké. Ezen árakhoz hozzászámítandó 5 százalékos vigalmi adó és hozzászámítható 10 százalékos kollektív szerződés szerint a kiszolgáltatás. Ezen körülmény minden egyes étlapon feltüntetendő.

A vendéglős köteles a menüt úgy feltüntetni, hogy az étlap olvasásánál azonnal feltűnjön. Minden vendéglős köteles helyiségében „menü” addig felszolgáltatni, amíg egyéb kész ételek kaphatók. A vendéglős felelős azért, hogy a felszolgált ételek az előírt súlynak megfelelőek. Az étlap minden nap oly helyen is kifüggesztendő, hogy az az utcáról is tisztán olvasható legyen. Ezen megállapított árak semmiféle címen túl nem léphetők. Ezen árszabás érvényes egész Podkarpatska Rus területére és azonnal érvénybe lép. Ezen vagy csak előírások be nem tartása a törvény legteljesebb szigorával fog büntettni. Ungvár, 1920. október 18-án. Székely Pál, az uzszora hivatal vezetője.

— **Két millió dollár.** Gróf Széchenyi László és felesége Vanderbelt Gladys, aki nemrég százezer dollárt adott magyar jótékony célra. Amerikában mozgalmat indított a magyarok segítségére. Az amerikai magyarság több mint huszonezer csomagot adott fel otthoni rokoni, ismerős címeire s az egész küldemény értéke meghaladja a két millió dollárt, vagyis a hétszáz millió magyar koronát. A szállítási összes költségeit is Gróf Széchenyi László vállalta magára.

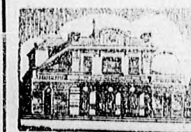
— **A zempléni ZOU.** Egy butkai földmivestől, akinek 8 családtagja van, elrekrivált Prohazka inspektor 4 mm. buzát. És miért? Mert nem volt meg a cséplési bejelentése. Hiába volt minden kérés, az inspektor kemény maradt. A szegény ember összevissza futkározott, hogy a gabonáját megmentse. Közbelepett a község előjárósága; szépen kérték az inspektort rájlesztettek, de ő nem tárgyalt, mert hisz' az osztaléki percent olyan, otthon meg van mit zabálni és amellett igazan csinos. A mi földmivestünk fút-fút megmozdított, hogy a gabonája visszakerüljön... És visszakerült! De hogyan? Drága pénzen vásárolta meg a saját buzáját. És ez a drága kincs a drága obilny úrad kegyes igralmassági cselekedete volt. Erre a kaptalára volna huzható a többi 1000+1 eset. Tehát elrekrivált a földmivestektől az életet 190 illetéggel 90 koronájával. Ami pedig ezután jön, az szomorú. A szántás-vetés hiányokat szenved, mert nincs a gazdáknak elegendő vetőmagjuk és uton-utófélen felhangznak a siralmas panaszok, hogy mit fogunk elvetni. A panasz eljutott a nagymihályi obilny úrad főlehez is. És Istennek hála, nagy aparitással kezdte meg a mentési akcióit. Tele marokkal szórja áldásos jótéményeit: eladja a gazdáknak vetési szükségletre ugyanazt a gabonát, amit ők elvetkivált. Lám-lám, mily pazar könyörületesség.

— **A budapesti egyetem megnytását** bizonytalan időre elhalasztották. A beiratkozások rendben folynak.

— **Zsupán ur!** A héten egy elbocsátott magyar tisztviselőnek utlevél iránt beadott kérvényét azzal utastotta vissza, hogy az „állás-keresés” nem ok a Magyarországra való utazásra. Zsupán ur, ezt csak úgy lehet értelmezni, hogy Ön gondoskodik fog ezekről és családjaikról, vagy azt, hogy kedvezően fogja elintézni további alkalmaztatásuk végett beadott kérvényeiket. Ha így áll a dolog, köszönetet mondunk Önnek, Zsupán ur, de ha nem — fel fogjuk jegyezni.

— **Hirdetmény.** Kihirdettetik, hogy október 24—28 közötti időben lebeljegyzetlen bankjegyek beváltása folytat a pénzügyi és adóhivatalok minden tevékenysége szünetel. *Kugler*, pénzügyi referens.

SZÍNHÁZ.

A szezon kezdete óta lelkesedő gyorsasággal követte egymást a premier, a nagysikerű operette és dráma darabok reprize, a közönség megecsappant színházba járó kedvének a normálisra való fokozásáért. Megállapíthatjuk, hogy az idei szezon kezdete tartalmasabb, változatosabb mint az előző éveké. Majd minden darab mellett ott vannak az „lit előszőr”, „Világhírű darab”, „A pesti színházak állandó műsor-darabja” stb. csalogató kitételek. A teit házak elöke dacára ritkaságszámba mennek. Pedig az előző évek majd minden előadása zsufolt ház mellett ment. Az akkor színházba járók kevés kivétellel mind itt vannak még. Az előző évek közönsége ma talán még vagyonosabb, mint volt akkor. Ma éppen úgy, vagy talán fokozottabb mértékben tudna színházra költeni. Ma a magyar kultúrát onnan és itt ilg tudjuk támogatni, a magyar írók, festők terméke ide el nem jöhet. Csupán az egy színház s ezt támogatni mindenkinek kötelessége. * * *

Az elmúlt hét péntekjén, a sohasem banális, minden szituációban választékos, kellemes melodíjú, fordulatok, szórakoztató meséjű Pünkösdi rózsza telt házat vonzott. A kecses koloraturokkal díszített partitúra, Balázs Rózsai tiszta, csengő

hangján teljesen érvényre jutott Pogány Klári úde temperamentummal, kedvesen, öltélesen játszott. Könyved, graciosus táncszámait minden alkalommal újrajznia kellett. Horváth Kálmán ösmert rutinjával, kedélyességével alakította szerepét. Dezső Vilmos a groteszk határáig torzította szerepét. Kun Dezső alakítása szerepelejtéssel egyenlő.

Hétfőn a léhaságokkal telt, felnőtteknek szánt *Golya* című, bohózáti szín is alul álló darab került színre, a szereplők érthetetlenül buzgó előadásában, Pedig megjátszása egészen hiábavaló fáradság. Az igazgatóság, ha már minden áron a *felnőtteknek* is szórakozást akar szerezni, ennél sokkal elmésebb, fordulatosabb darabbal kedveskedhetne nekik. Trágár dolgok burkolatlan kimondása még nem humor.

Kedden a *Söltét szoba* és a *Parasztbeesület* került színre. Az első darab ur léhasága, beestelensége után üdítőleg hatott a színre vívt paraszttbeesület. A nagy és komoly, sokoldalú tudást igénylő feladat megoldása kimagasló eseménye a színháznak. Rendkívül fontos, eléggé nem értékelhető vállalkozása ez színészeinknek. A kitünő előadás, színdús jelmezek, a zenei betanítás tökéletessé tették az első opera-est sikerét. Az előadás sikeréért a legnagyobb dicséret Réthy Margitot illeti meg. A halhatatlan szerelemért csengő áriák csengő hangján felejthetetlenül ott csengnek mindenki fülében. Furidó áriáit Sáfár énekkelte énekművészete teljes tündöklésével, mindvégig ügyelve szerepe értékeire. Balázs Rózi rövid szerepében szintén elsőrangú nyújtott. Horváth Kálmán énekével kevésbé érezte a bosszút állni akaró lélek érvénylő haragját. A közönség elismeréssel fogadta a derék törekvésű előadást.

Szerdán a lelketlen hajósgazdák tengerre hajtott halászáinak drámáját, a *Reményt* adták elő zsufolt háznak. A darab kissé széthulló kompozíciója, de költői melegségtől telített. Valamennyi szereplő túl sok beszéddel megformált alak. Az eleven vonásokkal megrajzolt mellék-szereplők mindmégannyi sikerült fölvetétek. A női főszerepet Fekete Irén játszta gazdag jelleménnyel. A belső lelki folyamat, kitünő hanghordozásában teljesen kifejezett volt, melyben mindvégig a legművészebb érzés nyilvánult meg. Zilahy János az elégedetlenkedő matrózt kitünő

jellemképben ábrázolta. Z. Egyed Margit a tipikusan nyársolgári nő szerepének megjátszását helyes felfogás, átélés jellemezte. Kovács Lili a tisztán csevegő részekben elfogadhatóan, kedves közvetlenséggel játszik, de csak a legkisebb lelki viharást igénylő jelenetekben már elhibázott az alkotása, ami főleg hibás hanghordezésának tudható be. Vihary Béla, Kun Dezső, Dezső Vilmos, Falus Erzszi apróbb szerepükben leiklimeretes alakításukkal dicséretes munkát végeztek. Kömüves Sándor az ellenszenvesen beállított szerepében, némelykor ugyan hangnemet tévesztve, igen dicséretreméltóan oldotta meg feladatát.

Műbay Kálmán.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Dolha, Egis Dezső és Iván Ernő egyenkint 27—27 K-val, Kulmann Károly és Szikloszky Jenő egyenkint 18—18 K-val. Ezzel dec. végéig volna rendezés az előfizetés.

Szerednye. Csak a katonai segédlettel történt rekvirálások szüntek meg. A kenyérmagvakból úgy is elvárja az állam a lejkötőn felüli mennyiséget. A zabot is kenyérmagnak számítják.

Pályázat tanítói állásra.

Podkárpatzska Rus kormányzóságának 5222 és 5573. sz./1920. évi rendeletével megürrült kincst. róm. kath. fiúiskola egyik

tanítói állására

pályázatot hirdet az ungvári r. k. iskolaszék n. o. v. 15.-ig. Javadalma: Természetbeni lakás, 41 m³ l. oszt. kemény hasáb tűzifa beszállítva, készpénz az erdőkincstártól meg a hitközségtől és államszolgálatból törvény szerint

Pályázati kérvények s mellékleteik szabály-szerűen felbélyegezve a nm földmívelésügyi miniszterhez Prágába címezve, de a róm. kath. iskolaszék címére Ungvárra küldendők.

Tahy,

főesp., isk. sz. elnök.

Pályázat.

A megüresedett ungpinkóci reform. tanítói állásra pályázat hirdettetik.

Javadalom: 13 kat. hold föld, 5 köböl termény (gabona vagy tengeri) és államszolgálat.

Pályázhatnak reform. vallású kántor-tanítók és tanítónők, kik a szlovák nyelvet is bírják.

Határidő: november 10.

Iskolaszék.

Hímzést, varrást és egyéb kézimunkákat jutányos áron készítek
Cim: Bozos-u. 34. sz.

Modern lakóház

a város központjában, rövidesen beköltözhető lakással, ELADÓ.

Értekezni lehet: dr. Bartakovics Aladár ügyvédnél, Széchenyi-tér 19. sz.

Különböző

butor és **csillár**

eladó. — Cim a kiadóhivatalban.

Értesítés.

Értesítem az „Ungtárnóci Hitelszövetkezet“ mint az országos központ tagja f. sz. a tisztelt üzletrésztulajdonosait, hogy a volt szövetkezet vagyoni állapota a mai napon a következő:

VAGYON

MÉRLEG-SZÁMLA*

TEHER

	K	f	K	f		K	f	K	f
Adósoknál					Központi tartozás				
1. Földkölcsonők	21438	41			1. Váltókban	9385	—		
2. Kötvénykölcsonők	3487	50			2. Földkölcson (külön jelz.)	11417	33		
3. Váltókölcsonők	16474	—	41399	91	3. Földkölcson	12669	21	33471	54
Radvánci hitelszövetkezetnél					Tagoknak				
4. Orsz. közp. javára folyó számián	25841	10	25841	10	4. A befizetett üzletrészek-ért	21860	10	21860	10
Orsz. központnál, Buda pest					5. Betétek**	—	—	—	—
5. Folyószámlán	3054	18			6. Egyenleg, mint felesleg***			20220	60
6. Betétzámlán	2307	05	5361	23				75552	24
7. Okmányérték	2950	—	2950	—					
			75552	24					

* A mérleg-számla bélyegzetlen pénzürtékről szól.

** Az összes betétek visszafizettettek.

*** Az összes adósságok befizetése esetén.

Együttal közlöm, hogy a további rendezés csütörtökön az „Általános Fogyasztási Ért. és Hitelszövetkezetben, (Dayka Gábor-utca 2. sz.) és vasárnap délelőtt az „Ungvári Ipari Hitelszövetkezetnél“ (Bazil-rendi zárda 2. ajtó, jobbra, földszint) eszközölhető. — Amennyiben a bélyegzetlen pénzek mennyisége bejelentett, a további törlesztés cseh korona értékben történhetik.

Ungvár, 1920. évi október hó 15.-én.

Kalmár Marián,

p. fi. számviteli tanácsos, felelősséggel megbízott.